

בס"ד. שיחת יום א' ב' פינחס, ט"ו תמוז, ה'תש"כ.

— במחנה־קיץ „גן ישראל“, סוואן־לייק, ניו־יאָרק* —

בלתי מוגה

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה. אח"כ אמר "לחיים", וצוה לחלק לילדים "סודה" עבור אמירת "לחיים"].

א. הדברים שאדבר עתה — מיועדים עבור הילדים שנמצאים במחזור זה, וגם עבור הילדים שיהיו בשני המחזורים הבאים, בתוככי כל בני, כל ילדי ישראל,

— ואהי' חייב הכרת תודה לאלו שימסרו את הדברים לילדי ישראל בכל מקום שהם —

כיון שדברים אלו הם דברי רבותינו, המיועדים לכל ילד יהודי באשר הוא שם, הן ילד והן ילדה, הן צעירים והן מבוגרים.

אלו שאינם מבינים אידיש — מסתמא ימסרו להם תוכן הדברים בשפה שהם מבינים.

*

ב. נמצאים אנו עתה במחנה־קיץ ("קעמפ") הנקרא "גן ישראל", שפירושו, גן של יהודים, אשר, כל אחד מהם נקרא בשם ישראל.

בחירת השם "גן" ישראל¹ — אף שיהודים נקראים בשמות נוספים, כמו יעקב וכיו"ב — היא גם בגלל ש"ישראל" הוא שמו של הבעל־שם־טוב, שגילה את תורת החסידות ואת ההנהגה החסידית כיצד להתנהג בעולם, ומסר זאת לכל בני, באופן שקימעא קימעא יגיעו הדברים לכל אחד מישראל, שיתנהג באופן כזה.

וכיון שצדיקים הם תמיד חיים², עי"ז שלומדים תורתם ומתנהגים ע"פ הוראותיהם³ — הרי השם "גן ישראל" הוא שם חי ("אָ לעבעדיקער נאָמען"), ע"ש "ישראל" חי ("אָ לעבעדיקער ישראל"), שהוא הבעש"ט.

(במחנה־קיץ "גן ישראל") ס"ג (תו"מ ח"כ ע' 173). וש"נ. לעיל ע' 162.

(2) ראה ברכות יח, סע"א.
(3) ראה תענית ה, ב.

(* בנוגע לכללות הביקור — ראה בארוכה "בנאות דשא" (קה"ת, תשנ"ג) פ"ג (ע' 82 ואילך).

(1) ראה גם שיחת ט"ו תמוז תשי"ז

ובפרט שהזמן מתאים לכך — שהרי בשנה זו מלאו מאתיים שנה מאז שנשמתו של הבעש"ט נפרדה מגופו, אבל — כמו כל נשמה של מנהיג בישראל — באופן שנשארה בין תלמידיו.

ולכן, כאשר מזכירים "תורה" שלימד הבעש"ט, והולכים בדרכים שהורה הבעש"ט — אזי נמצא הבעש"ט עם כל אחד מאתנו, ועוזר לנו ללכת בדרכים שגילה, ונתן כח ובירך שילכו בהם, עד שיבוא משיח צדקנו ויציא אותנו מהגלות, שאז הנה גם גופו של הבעש"ט יקום לתחי', ונשמתו תלבש בגופו, וכולנו יחד נלך אל הגאולה האמיתית לקראת משיח צדקנו.

אלא, שכדי לזכות ולהגיע לזה — צריכים להתנהג ע"פ הוראותיו של הבעש"ט.

ג. בודאי הנכם יודעים המסופר אודות הבעש"ט ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

— ולהעיר שעומדים אנו עתה בתוך שלשה ימים להגאולה שלו, לאחר שאסרוהו בגלל שהתעסק בהפצת התורה בין בני"ו וילדי ישראל במיוחד, אך ע"י תוקף אמונתו בהקב"ה, הצילו הקב"ה ויצא מן המאסר, ומאז הנה בימים אלו, י"ב-י"ג תמוז, והימים הסמוכים אליהם (כולל יום זה שהוא יום השלישי מ"ג תמוז שחל ביום ששי), חוגגים את גאולתו של הרבי, שמשמעות הדברים היא שנלך בדרכים שהורנו הרבי, שהם הדרכים של הבעש"ט —

שעוד לפני שלמד תורה עם הגדולים, התחיל ללמוד תורה עם ילדי ישראל — הוליכם לחדר, ולימדם לומר "מודה אני" ו"שמע ישראל", ולענות "ברוך הוא וברוך שמו", "אמן" ו"אמן יהא שמ"י רבא",

ואמר אח"כ, שהשנים הטובות ביותר של נחת-רוח ותענוג היו אותם השנים שבהם הי' לומד עם הילדים הקטנים, מוליך ומלווה אותם אל החדר, ומחזירם מהחדר לבתיהם.

וכל זה מספרים לנו — כדי שכל הילדים ידעו ויזכרו, שבעניית "אמן יהא שמ"י רבא", מלווה אותם כח של קדושה מהקב"ה, ומסייע להם לילך לחדר ולחזור מהחדר מתוך בריאות, וללמוד ולהצליח בלימודים בהיותם בחדר.

(5) ראה כתר שם טוב בהוספות סרפ"ח ואילך. וש"נ.

(4) ראה תניא אגה"ק סז"ך-וביאורו.

ד. אחת ההוראות של הבעש"ט, אשר, באופן כזה נהגו גם תלמידיו, ורבותינו נשיאינו עד לנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, היא: אמרו רז"ל "איזהו חכם הלומד מכל אדם". וקשה, האם כל אדם מלמד הוא, וכי כל אדם יש לו את הסגולות ללמד? אך הענין הוא, שמהצדיק לומדים "ועשה טוב", ומהרשע לומדים "סור מרע". וזהו "הלומד מכל אדם", שמכל אדם, בין צדיק ובין רשע ח"ו, אפשר וצריכים ללמוד.

כלומר: בכל פעם שפוגשים יהודי — הנה כאשר פוגשים יהודי צדיק, שמתנהג כדבעי, אזי ילד חכם לומד ממנו שגם הוא צריך להתנהג בדרכים הטובות שבהם נוהג הצדיק שפגש בו; וכמו"כ כאשר פוגשים מי שאינו צדיק, אלא הפכו, רשע — הרי זה לימוד שלעולם לא יעשה את הדברים הבלתי-טובים וההנהגות הבלתי-רצויות שבהם מתנהג הרשע, כך, שיש אפשרות ללמוד מכל יהודי שפוגשים בו, הן יהודי צדיק שמתנהג כרצונו של הקב"ה, והן יהודי שלעת-עתה אינו יודע עדיין אודות הדרכים הטובות ולכן אינו עושה דברים טובים.

וזהו גם לימוד עבורכם — שגם אתם תנהגו בדרך זו, להתבונן מסביבכם ולהשתדל לעשות את כל הדברים הטובים שנעשים ע"י האנשים שבסביבתכם, ולהזהר ולהשמר שלא לעשות את הדברים הלא-טובים שנעשים ע"י אנשים לא-טובים.

ואז תגדלו להיות "חכמים" — כפי רצונו של הבעש"ט, כך, שזהורים שלכם ואלו שמתעסקים עמכם ירוו מכם נחת אמיתית.

*

ה. והנה, לאחרי הבעש"ט (לאחרי שנשמתו נפרדה מגופו, כנ"ל ס"ב), מילא את מקומו תלמידו, שנקרא הרב המגיד ממעזריטש, שהוסיף לבאר בעומק יותר הוראה הנ"ל שצריכים ללמוד מכל אדם — שקאי לא רק על יהודי, אלא גם על כל אדם:

וז"ל תורת הרב המגיד⁸:

"והי' בית עשו לקש⁹, הנה אמרו רז"ל¹⁰ כל מקום שנאמר והי' הוא לשון שמחה, ולכאורה, זו שיהי' בית עשו לקש, והלוא אין בה ניצוצות

(9) עובדי' א, יח.

(10) פתיחתא דאסת"ר יא.

(6) ראה שם סקי"ד. וש"נ.

(7) אבות רפ"ד.

(8) או"ת צא, ב.

כלל כמו בדבר מאכל, אך לזה הקש ראוי, כשתשרפנו ונעשה אפר ותשפוך האפר בשדה, אזי יגדיל צמחים, שיהיו ניצוצות קדושה בודאי מהם כו".

והענין בזה:

"בית עשו" — יודעים אתם שקאי על כל אלו שלוחמים נגד יהודים ויהדות, תורה ומצוות, כמו אביהם, עשו הראשון, שנלחם נגד יעקב. ועל זה אומר הנביא דבר המשמח — "והי' (לשון שמחה) בית עשו לקש".

ולכאורה:

"קש" הוא אמנם דבר חלש, אבל אעפ"כ, הרי זה דבר שישנו במציאות, יש לו תפיסת מקום, ואפשר להפיק ממנו תועלת, שהרי יכולים לייצר מקש כמה דברים שהאדם יוכל להשתמש בהם, וכפי שמביא המגיד שכאשר שורפים קש ועושים ממנו אפר ושופכים בשדה, אזי תהי' תועלת בצמיחת וגידול פירות טובים.

ואינו מובן: מהי הבשורה המשמחת בכך שאלו שלוחמים נגד בני"י יהי' מהם דבר טוב, כמו "קש" — הרי היתה יכולה להיות שמחה גדולה יותר אילו לא היתה מציאותם כלל?!

אך הענין הוא — שאפילו אינו־יהודי, ואפילו מי שלוחם נגד יהודים ויהדות, הנה לפעמים אפשר ללמוד ממנו דבר טוב (בדוגמת ה"קש" שכאשר שורפים אותו ושופכים בשדה אזי צומחים פירות טובים), וזוהי השמחה שבדבר — שאפילו דבר שלוחם נגד יהדות, מביא תועלת, שלמדים ממנו הוראה קדושה בנוגע להליכה בדרכי השם.

ו. וזוהו גם תוכן הסיפור¹¹, שהבעש"ט בעצמו, לאחר התגלותו כאדם היותר גדול וקדוש בדורו, למד מגוי, להבדיל, הוראה בעבודת השם: פעם אחת ישב הבעש"ט עם תלמידיו בבית־הכנסת ובבית־המדרש ועסקו בתורה או בתפלה, וברחוב הסמוך עבר גוי עם עגלה, וכיון שברחוב הי' בוץ רב, לא היתה העגלה יכולה להמשיך לנסוע, ושקעה בבוץ. נגש הגוי לחלון בית־הכנסת שבו ישבו הבעש"ט ותלמידיו, הכניס את ראשו מבעד לחלון, וביקש שיעזרו לו להוציא את העגלה מן הבוץ. כיון שהעגלה היתה כבדה, והבוץ הי' גדול — השיבו התלמידים שאין

(11) ראה גם ת"מ חכ"א ס"ע 133 ואילך. וש"נ.

כחם להוציא את העגלה מהבוץ העמוק. וענה להם הגוי — בשפה האוקריינית — "מאָזשעש דאָ נייע חאַטשעש", שפירושו: הנך יכול, אך אינך רוצה, וכיון שאינך רוצה, אזי נדמה לך שאינך יכול.

ואח"כ הסביר הבעש"ט לתלמידיו, שהדברים ששמעו מהגוי אינם במקרה, אלא יש ללמוד מזה הוראה בעבודת השם:

כאשר מצווים ילד יהודי ללמוד יותר חומש, משניות, דינים או קריאה ("עבריי"), ועד"ז אצל מבוגרים, בנוגע ללימוד גמרא עם תוספות, רמב"ם, שו"ע, חסידות וענינים עמוקים בחסידות ("גאָך טיפע חסידות") — הנה לפעמים נדמה לו שאין לו כח, כיון שהוא עייף.

הנה על זה אומר הבעש"ט, שצריכים ללמוד מדבריו של הגוי, להבדיל, "מאָזשעש דאָ נייע חאַטשעש", היינו, שהקב"ה נותן כחות לעשות את כל הדברים הטובים, אלא, כיון שלא רוצים לעשות, בגלל שמקשיבים ליצה"ר, אזי נדמה שאין יכולים לעשות.

זוהי איפוא דוגמא להאמור לעיל, שאפילו מ"בית עשו", מגוי להבדיל, יכול לצמוח פרי טוב — לימוד והוראה להטיב את ההנהגה בדרכי השם.

ז. והנה, לאחר שנשמתו של המגיד נפרדה מגופו, אזי נעשה המנהיג והנשיא דבנ"י אחד מתלמידיו, ראש התלמידים — רבינו הזקן, שהמשיך להפיץ יותר את תורתו והוראותיו של הבעש"ט, והוסיף לבאר אותם בהרחבת הביאור, כולל גם כיצד לתרגם וליישם את הדברים באופן ההנהגה בחיי היום-יום.

ומהענינים העיקריים בזה — שעבודת השם צריכה להיות מתוך אהבה ויראה, כי, "בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא"¹².

ובהמשך להאמור לעיל:

כל מה שרואים ולמדים הוראה ומחליטים להתנהג באופן מסויים — הרי זה צריך להעשות מתוך רגש של חום ואהבה כלפי ההנהגה הטובה בדרכי התומ"צ; ועד"ז בנוגע להלימוד ד"סור מרע" שלמדים מהרשע (כנ"ל ס"ד) — שצריך להיות מתוך רגש של יראה מפני הדברים הבלתי-רצויים.

אבל כאשר עושים זאת ללא רגש של אהבה ויראה, אין זה פועל

(12) ראה תניא פל"ט ואילך.

ומשפיע כפי שהי' יכול לפעול ולהשפיע, ו"לא פרחא לעילא", אלא נשאר למטה, ללא זיכוכ וטהרה.

ולעומת זאת, כאשר עושים דבר מסויים מתוך רגש של אהבה ויראה להקב"ה, אזי גם דבר קטן שנעשה כמעט הבנה, הרי הוא טהור וקדוש ויש לו תוקף יותר מהדבר הכי גדול שנעשה ללא אהבה ויראה ("בלא דחילו ורחימו").

ח. עפ"ז מבארים רבותינו נשיאינו את הסיפור שאירע אצל הבעש"ט¹³:

פעם אחת ביוהכ"פ — שאז נערך למעלה המשפט והפס"ד על בני" וכל העולם בנוגע לכל השנה כולה, אם תהי' שנה מבורכת או ח"ו להיפך — ראה הבעש"ט שהמשפט והדין קשה ביותר, ולא רוצים ליתן לבני" את כל הברכות וכל הדברים הטובים שצריכים במשך השנה, ולכן התאמץ הבעש"ט בתפלתו במרירות ובכיות בדביקות יתירה, וכן התלמידים, בראותם את גודל המרירות והבכיות של הבעש"ט בתפלתו, הגבירו גם הם את דביקותם בתפלה, אך כל זה לא הועיל.

וכך התקרב הזמן לסיום היום, תפלת נעילה, כאשר בעוד זמן מה ("אַט־אַט") יגמר ויקבע פסק־הדין על כל השנה כולה.

בבית־הכנסת שבו התפלל הבעש"ט, הי' נוכח באותה שעה ילד יהודי, שהוריו לא שלחו אותו לחדר או ישיבה, ולכן גדל מבלי לידע מאומה מעניני יהדות, תורה ומצוות, אבל אעפ"כ, להיותו ילד יהודי, והי' לו לב יהודי חם, הנה בראותו שמסביבו עומדים יהודים ובוכים בתפלתם, ובכיתם הולכת ומתגברת, רצה גם הוא להתפלל ולבקש מהקב"ה, אבל, להיותו "עם הארץ", מבלי לזכות באושר ללמוד בתלמוד־תורה וישיבה — לא ידע להתפלל, כיון שלא ידע אפילו לקרוא את האותיות, כך, שלא היתה לו ברירה אלא להביע זאת בדרכו הוא, לפי הרגש שלו.

ובכן: בהיותו בן־כפר, מצא חן בעיניו ביותר קריאתו של התרנגול בכל בוקר: "קוקוריקו". ולכן, בראותו שכולם מתפללים מתוך הסיפור והמהחזור מתוך רגש רב ובכי — נדלק גם לבו היהודי ברשפי אש של אהבה להקב"ה, וזעק בכל הכחות: "קוקוריקו"...

ואח"כ סיפר הבעש"ט, שמה שלא יכלו לפעול כל התפלות, כיון

13 קונטרס תורת החסידות פ"ב ואילך. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ס"ע שיג ואילך. וראה סה"ש תש"א ריש ע' 158. וראה גם ר"ד ש"פ מטו"מ, מבה"ח מנ"א תש"א ס"ד.

שלא היו מעומק הלב כ"כ, ולכן לא הגיעו כ"כ למעלה — הנה הצעקה הפשוטה "קוקוריקו" של הילד שלא ידע מאומה, אפילו לא קריאת האותיות ("עבריי"), אבל צעק "בדחילו ורחימו", ברשפי אש של אהבה להקב"ה, ומתוך יראה מפני הדין והמשפט — הרי זה קרע את רוע גזר הדין, ופעל שפסקו למעלה שתהי' שנה מבורכת לכל בני".

ט. וזהו הלימוד לכל אחד מאתנו ולכל בני":

צריך לעשות כל דבר "בדחילו ורחימו", מתוך רגש של אהבה לכל הדברים הטובים, ורגש של יראה מכל הדברים הבלתי־רצויים, ואז מקבל הקב"ה מתוך תענוג גדול ביותר אפילו פעולה קטנה, וגם ממלא את כל הבקשות של המתפלל אליו וההולך בדרכיו, בכל המצטרך לו, להתברך בכל ענינו.

* * *

י. לאחר אדמו"ר הזקן — הי' בנו שנקרא אדמו"ר האמצעי, שגם הוא הפיץ ולימד כל הנ"ל בתוספת ביאור והסברה, והעיקר — כיצד יכול כל אחד להתנהג ע"פ תורה זו בענינים שלו.

ובנוגע לעניננו:

לכאורה יש מקום לשאלה: כיצד יכולים לעמוד תמיד בתנועה של אהבה לדברים טובים ויראה מפני דברים בלתי־רצויים, אפילו ביום חול רגיל, ובמשך כל היום, כך, שיוכלו ללמוד מכל אדם ומכל מאורע?

והמענה על זה בתורתו של אדמו"ר האמצעי¹⁴ — שהענין העיקרי שיש להזהר ממנו הוא: פריקת עול, היינו, שהאדם שוכח שעליו לשאת את העול של הקב"ה, וכפי שהסביר בביאורים ארוכים ועמוקים, שהענין העיקרי אצל יהודי הוא — לזכור שהוא בן וגם עבד להקב"ה, ולכן צריך לשאת על עצמו את העול של הקב"ה ולעבוד אותו.

וכאשר ענין זה הוא בדעתו תמיד, הנה בזכרו שנמצא תמיד עם הקב"ה ונושא את עולו — אזי ביכלתו לזכור תמיד את אהבתו להקב"ה, והיראה מפני הדברים הבלתי־רצויים.

ובאופן כזה יכול לקיים את ההוראה להיות "חכם" — "הלומד מכל אדם", שמכל אדם ומכל מאורע הרי הוא לומד דבר מה.

יא. עפ"ז יובן גם מה שסיפר הבעש"ט אודות ימי חייו¹⁵:

עוד בהיותו ילד קטן, הי' רגיל לחזור ולשנן מה שלמד ב"חדר", וכדי שלא יפריעהו, הי' נוהג לילך לשדה וליער, ושם הי' חוזר עניני התורה שלמד בחדר. וכאשר שאלוהו: היתכן שילד קטן לא מפחד להיות לבדו ביער ובשדה? — השיב, שזוכר תמיד מה שצוה עליו אביו, שאין לו לפחד משום דבר, אלא רק מהקב"ה לבדו.

כאשר זוכרים שנמצאים תמיד עם הקב"ה — אין מתייראים משום דבר, גם כאשר נמצאים לבד בשדה וביער.

וענין זה מאפשר גם לזכור תמיד את האהבה להקב"ה, ואת היראה והפחד מכל הדברים שאינם מוצאים-חן בעיני הקב"ה.

יב. ובזה ניתוסף עוד פרט וענין:

יש כאלה שמסתפקים במה שלומדים, כך, שאלו שהקב"ה חנן אותם במוח ולב טובים יותר, אינם צריכים להתייגע כל כך, כי גם ללא יגיעה יכולים לידע כל מה שיוודעים חבריהם בכיתה.

ועל זה באה ההוראה מהסיפור אודות הנשיא שהי' לאחרי אדמו"ר האמצעי — הצמח צדק — שעוד בהיותו ילד, שאל אותו זקנו, אדמו"ר הזקן, אם רצונו שיעניק לו במתנה הבנה בתורה, כך, שלא יצטרך להתייגע, והשיב הצי"צ, שרצונו ללמוד תורה מתוך יגיעה בכל כשרונותיו וחריצותו¹⁶.

ומזה למדים, שמי שיש לו הבנה וכשרונות יותר טובים, אינו יוצא ידי חובתו ואינו ממלא את הציפיות שתולים בו — כל זמן שאינו מתייגע בכל כשרונותיו, כפי שראוי להתייגע עבור אדם שאוהבים אותו, ועאכ"כ — להבדיל כביכול — עבור הקב"ה, אבינו שבשמים, אביו של כל אחד מישראל.

כאשר כל אחד מתייגע לפי כחותיו במלוא המדה — אזי ממלא מה שנדרש ממנו, ואז מצליח ועולה מכתה אחת לכתה גבוהה יותר, כולל גם — במדת חשיבותו אצל הקב"ה, כיון שמילא כל מה שנדרש ממנו.

יג. עפ"ז יובן סיפור נוסף אודות הבעש"ט¹⁷:

כאשר המגיד בא אל הבעש"ט — עוד לפני שנעשה מגדולי

17) כש"ט סתכ"ד. וראה שבחי הבעש"ט (הוצאת מונדשיין, ירושלים תשמ"ב) ע' 264 ואילך. וש"נ.

15) ראה סה"ש תש"ג ס"ע 165 ואילך. וראה גם שיחת ט"ו תמוז שבהערה 1. וש"נ.
16) ראה גם אג"ק ח"א ע' רסט. תו"מ
חט"ו ע' 15. וש"נ.

תלמידיו, שגם אז הי' כבר בעל מוחין ובעל מדות גדול ביותר, אל אלא שעדיין לא ידע אודות דרכי העבודה וההנהגה שלימד הבעש"ט — שאל אותו הבעש"ט קושיא בענין מוקשה ב"עץ חיים" (אחד הספרים העמוקים שבתורה), ובהיותו כבר למדן וגאון גדול, אמר את פירוש הדברים. ואמר הבעש"ט, שעדיין אין זה פירוש הדברים לאשורו. חזר התלמיד ועיין עוד הפעם, ואמר, שכך הוא בכל זאת פירוש הדברים, ואם לאו — יואיל נא הבעש"ט לומר את פירוש הדברים.

ואז התחיל הבעש"ט ללמוד עם המגיד את דברי ה"עץ חיים", אלא, שלמד ברוב יגיעה, חיות והתלהבות, כפי שהי' דרך הלימוד אצל הבעש"ט, ועד כדי כך, שכאשר נזכר אודות "מלאכים", ראו הבעש"ט והמגיד את המלאכים שנתהוו ע"י הלימוד, וכל החדר והבית נתמלא אורה.

ואח"כ הסביר הבעש"ט לתלמידו, שהוא אמנם ידע את פירוש הדברים, אבל כיון שלימודו לא הי' במלוא המאמץ של כל כחות נשמתו, ולא הי' במלוא ההתלהבות הדרושה, לכן לא הי' זה הלימוד המתאים. ורק כאשר לומדים במלוא ההתלהבות ותוך כדי ניצול כל הכשרונות, עם כל המוח וכל הלב, אזי לימוד התורה הוא כדבעי למהוי.

יד. אך כיצד יכולים לבוא ללימוד התורה באופן כזה, שגם לאחרי שמבינים מה שלומדים בחומש, במשנה, בגמרא ובשאר ספרים, ישתדלו להתאמץ ולהבין יותר, וביתר חיות וחום?

הנה על זה ישנו הביאור של אדמו"ר מהר"ש¹⁸ — בנו של הצ"צ שהי' הנשיא לאחריו — שעבודת השם צריכה להיות מתוך ידיעה שהעיקר הוא עשיית המצוה ולימוד התורה, ולא השכר שיקבלו לאח"ז בגן-עדן ובעולם-הבא, בהסבירו את החילוק שביניהם — שהתענוג שבג"ע ובעוה"ב הוא התענוג של האדם, ואילו עצם הפעולה דלימוד התורה וקיום המצוה (ע"י ילד או מבוגר) הוא התענוג של הקב"ה, והרי מובן שהתענוג של הקב"ה הוא נעלה הרבה יותר מאשר התענוג שיכול להיות אצל האדם (ילד או מבוגר).

ובזה יובן גם הסיפור שאירע עם הבעש"ט¹⁹, שפעם התפלל להקב"ה ודרש ממנו לברך יהודי, ואף שהלה לא הי' ראוי לברכה זו, הרי

18) המשך וככה תרל"ז פ"ב (סה"מ) ראה "סיפורי חסידים" (לרש"י זעווין), מועדים ע' 262. וראה גם תו"מ חכ"ז ע' 334. תרל"ז ח"ב ע' תיב ואילך).
וש"נ.

כיון שהבעש"ט דרש זאת בתוקף, ומעומק נשמתו, נעתרו לבקשתו, אבל אח"כ אמרו לו, שכיון שידע שהלה אינו ראוי לכך, ואעפ"כ דרש זאת, מבלי הבט על כך שזהו נגד סדר העולם, לכן מענישים אותו שלא יהי' לו עולם-הבא. והשיב הבעש"ט, שהוא שמח על כך, כי, בידעו שלא יהי' לו עולם-הבא, יוכל מעתה לעבוד את הקב"ה לשמו בלבד, כדי לגרום תענוג להקב"ה, שזהו"ע נעלה הרבה יותר מאשר התענוג של האדם (כנ"ל).

טו. וכאשר הולכים בדרך זו, שכללות ההנהגה היא כדי לגרום תענוג להקב"ה — הרי, כיון שהקב"ה נמצא בכל מקום, הנה בכל מקום שנמצאים, בישיבה או ב"קעמפ", או בשדה וביער, ישנה תמיד האפשרות לגרום תענוג להקב"ה, דכיון שזהו מקום שבו נמצא הקב"ה, הרי בודאי יכולים למצוא שם אפשרות לעשות איזה דבר שעל ידו יגרמו תענוג להקב"ה.

וזהו גם תוכן הסיפור אודות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע²⁰ — שהי' הנשיא לאחרי אדמו"ר מהר"ש — שבהיותו פעם בווינא, בריחוק רב ממקום מגוריו, הרי אף שסיבת נסיעתו לשם היתה לצורך רפואתו ע"י הרופאים, הנה לאח"ז אמר שרצונו לנסוע לעיירה רחוקה מוינה, וקודם נסיעתו הלך לחנות וקנה בגדים ומצרכים נוספים, ונסע לעיירה נדחת, ונכנס לבית שבו דרה אלמנה עם שתי בנותי', והשאיר שם את כל הבגדים שקנה, וגם סכום כסף, ואמר, שזהו עבור "הכנסת כלה", שע"י הבגדים והכסף יוכלו לערוך חתונה, אשר, עד אז נמנע הדבר, כיון שלא הי' כסף לאלמנה עבור צרכי החתונה.

כלומר: בעיירה נדחת, בריחוק אלפי קילומטרים ממקום מגוריו, מצא אדנ"ע אפשרות כיצד לגרום תענוג להקב"ה, ובשביל זה הלך בעצמו לערוך קניות, ונסע דרך רחוקה, כדי שנערה עני', כלה עני', תוכל לערוך חתונתה.

וזהו גם תוכן הסיפור²¹ אודות השליחות שמסר הבעש"ט לאחד מגדולי הרבנים והגאונים, ר' חיים הכהן ראפפאָרט, שיסע ליער רחוק, ויגש למעיין מים, ויקח מים מן המעיין ויברך עליהם "שהכל נהי' בדברו", ולאחרי שתייתם יברך גם ברכה אחרונה. וכאשר חזר ואמר לבעש"ט שמילא את השליחות, הסביר הבעש"ט, שמעיין זה, מאז בריאת העולם,

(20) ראה "רשימות" חוברת צד ע' 5 (21) לקו"ד ח"ד תקפד, א ואילך. וראה גם ואילך. וש"נ. לעיל ס"ע 217.

יותר מחמשת אלפים וחמש מאות שנה, לא בירך יהודי על מימיו, והי' המעיין טוען להקב"ה ובוכה: למה לא זכה שיברכו להקב"ה על מימיו?!... ובשביל זה שלח הבעש"ט רב וגאון גדול, כדי לגרום תענוג להקב"ה ע"י אמירת ברכה במקום כזה שיותר מחמשת אלפים וחמש מאות שנה לא נאמרה שם ברכה מפיו של יהודי.

טז. וזהו גם הלימוד עבור כל אחד מאתנו:

בכל מקום שנמצאים, צריכים תמיד לחפש — ואז ימצאו — כיצד לעשות דבר טוב שעל ידו יגרמו תענוג להקב"ה.

וע"י הנהגה כזו תגדלו להיות ותהיו כפי שילדי ישראל צריכים להיות — שכל אחד מהם נקרא "חייל" בה"חיל" ו"צבא" של הקב"ה. והרבי, בעל השמחה,

— שנגאל ממאסרו על עבודתו בהקמת חדרים ושיבות, כדי שילדי ישראל ילמדו תורה ויקיימו מצוות, וילכו בדרכי השם, לפי הוראותיהם של רבותינו נשיאינו, כמוזכר לעיל —

מברך את כל אחד מכם, וכל ילדי ישראל, וכל בני" בכל מקום שהם, שיצליחו ללכת בדרכים אלו, ויעמידו את ה"צבא" של הקב"ה, שבקרוב ילכו כולם לקראת משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שעכשיו ינגנו הילדים ניגון, ואח"כ יש לשחרר אותם.

כאשר הילדים ניגנו, עודדם כ"ק אדמו"ר שליט"א בשתי ידיו הק', וגם עמד מלוא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה.

אח"כ יצאו הילדים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א המשיך את ההתוועדות בנוכחות המבוגרים בלבד].

* * *

יז. בהפרשה דמינה אזלינן נאמר²² "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", "אראנו" מרחוק, ו"אשורנו" מקרוב²³. וכמו"כ נזכרו ב' לשונות אלו בהמשך הסדרה²⁴: "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל".

והענין בזה:

די"ב תמוז פ"ג (לעיל ע' 175 ואילך). וש"נ.

(22) בלק כג, ט.

(24) שם כד, יז.

(23) ראה ד"ה כי מראש צורים אראנו

"כוכב" — קאי על "מלכא", ו"שבט" — קאי על "משיחא" (כפירוש התרגום). כלומר: "דרך כוכב" הוא אמנם התחלת ענין המלוכה, אבל, זהו רק מלך סתם, ועדיין יכול להיות מצב שילחמו נגדו כו'; ולאח"ז בא במעמד ומצב ד"קם שבט", דקאי על מלך המשיח, אשר, הסימן אודותיו הוא ש"ילחם מלחמות ה' . . ונצח", כדברי הרמב"ם²⁵ שאז יודעים שהוא לא רק מלך כשר, אלא "הרי זה משיח בודאי".

וענין זה מובן גם מדיוק לשון הכתוב, שגבי "כוכב" נאמר השם "יעקב", וגבי "שבט" נאמר השם "ישראל" — שהרי השם "ישראל" מורה על דרגא נעלית יותר מאשר השם "יעקב";

והרי זהו ענינו של משיח ("שבט", "משיחא") — להעמיד את כל בני" במעמד ומצב שיהיו נקראים בשם "ישראל", ע"ש "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל"²⁶, היינו, שפועלים בעולם כרצונם, אם רק הרצון שלהם הוא כפי התומ"צ.

ועד"ז מובן בנוגע לבעש"ט, שמכל השמות של בני" נקרא בשם "ישראל" דוקא — כי, ענינו של הבעש"ט הוא התחלת גילוי אור המשיח²⁷, שלכן, הענין ד"יפוצו מעינותיך (דהבעש"ט) חוצה" פועל את ביאת המשיח למטה מעשרה טפחים²⁸, ולכן נקרא בשם "ישראל", כיון שעל ידו נעשה הענין ד"קם שבט מישראל", דקאי על "משיחא".

יח. ובהתאם לסדר הכתובים, "אראנו" ואח"כ "אשורנו", "כוכב" ואח"כ "שבט" — הרי כשם ש"שבט" הוא למעלה מ"כוכב", כמו"כ "אשורנו" הוא למעלה מ"אראנו", והיינו, שמהענין ד"אראנו" באים ל"דרך כוכב מיעקב", ומהענין ד"אשורנו" באים ל"קם שבט מישראל".
והענין בזה:

"אראנו" (מרחוק) — קאי בכללות על העבודה שמצד בחי' החכמה שנקראת בשם ראי'; ואילו "אשורנו" (מקרוב) — קאי על העבודה המסודרת שהיא במדידה והגבלה, להיותה מצד כחות פנימיים שבאים בלבושים כו' (כמדובר לעיל בהמאמר²³), שזהו כללות הענין דלימוד התורה וקיום המצוות באופן מסודר.

אמנם, דוקא ע"י העבודה ד"אשורנו" באים להענין ד"קם שבט מישראל":

25) כא ואילך. וש"נ.

26) הלי' מלכים ספי"א.

27) וישלח לב, כט.

28) אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט בתחלתו).

29) ראה סי' בעש"ט עה"ת בהקדמה אות' ובכ"מ.

ע"י הקיום כפשוטו של התומ"צ — "אשורנו" — ממלאים את הרצון העליון.

ולכן, גם אלו שהם בדרגת "ישראל", צריכה להיות אצלם העבודה ד"אשורנו", מצד בחי' "יעקב" שבהם,

ודוקא עי"ז באים מהמעמד ומצב ד"כוכב", "מלכא" סתם, שלוחם מלחמות ה' — למעמד ומצב ד"קם שבט מישראל", שישנה ההוכחה שהוא "מלכא) משיחא", כיון שניצח ופעל שיהי' מעמד ומצב ד"שרית עם אלקים ועם אנשים", שמנהיג את העולם כולו ומעמיד אותו באופן ד"כמים לים מכסים"²⁹.

* * *

יט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה ברוך שעשה נסים.

* * *

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון ג' התנועות (דהבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן). ואח"כ התחיל לנגן הניגון "לכתחילה אריבער".

לאחרי שהילדים חזרו, שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם הילדים יודעים לנגן "אני מאמין" — וניגנו "אני מאמין".

כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש לוודא אם ישנם עשרה שנטלו ידיהם לסעודה, וברך ברכת המזון על הכוס.

אח"כ נתן בידו הק' לכל אחד מהמסובים מ"כוס של ברכה", וביקש שתחילה יעברו הילדים.

לאחרי חלוקת "כוס של ברכה", נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אחד מהילדים והמדריכים שיחיו — קונטרס "תפלת מנחה ותפלת ערבית".

לאחרי תפלת מנחה, נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א למארגנים שטרות של כסף, על מנת לחלקם בין הצוות].

